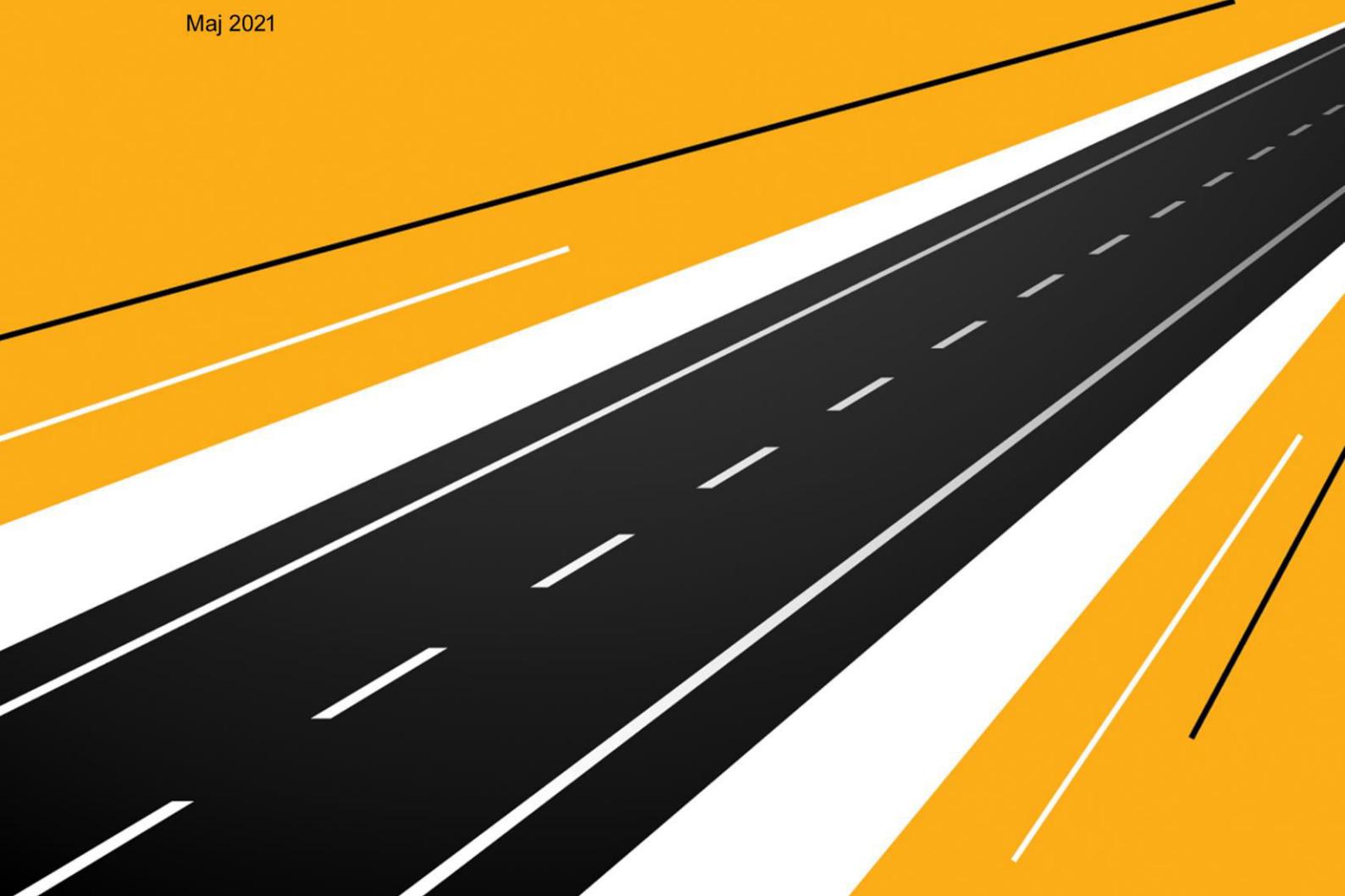

PROJEKAT A KATEGORIJE
Bosna i Hercegovina Koridor Vc u FBiH
Autocesta Mostar

KNJIGA 6:
Plan uključivanja zainteresiranih strana
za dionicu Mostar Sjever-Mostar Jug

Maj 2021

Sadržaj

1 UVOD.....	5
1.1 Opis i kontekst Projekta.....	5
1.2 Cilj i opseg Plana uključivanja zainteresiranih strana	7
2 PROPISANI USLOVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA	8
2.1 Zahtjevi nacionalne legislative	8
2.2 Zahtjevi EBRD-a	9
3 DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI NA UKLJUČIVANJU ZAINTERESIRANIH STRANA.....	10
4 UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA TOKOM FAZE UTVRĐIVANJA OPSEGA PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ I DRUŠTVO	12
5 PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESIRANIH STRANA	14
5.1 Uvod	14
5.2 Odgovornost za implementaciju Plana uključivanja zainteresiranih strana	14
5.3 Dostupni komunikacijski alati i resursi	14
5.4 Planirana rješenja za davanje informacija i komunikaciju	15
5.5 Identificirane interesne grupe i specifični zahtjevi u vezi s komunikacijom	18
6 MEHANIZAM ZA ŽALBE	23
7 MONITORING I IZVJEŠTAVANJE.....	25
8 PRILOZI	26
A. Projektni obrazac za pritužbe.....	27
B. Prijedlog teksta za Letak o pritužbama.....	28
C. Dijagram toka za obradu pritužbi.....	29

Popis slika

<i>Slika 1: LOT-ovi Koridora Vc u Bosni i Hercegovini</i>	4
<i>Slika 2: Dionica autoceste od petlje Mostar sjever do petlje Mostar jug na Koridoru Vc</i>	5

Popis tabela

<i>Tabela 1: Zahtjevi lokalnih zajednica Gnojnice i Opine za lokalnom infrastrukturom</i>	10
<i>Tabela 2: Rezime zahtjeva u vezi sa uključivanjem interesnih grupa i objavljivanjem informacija</i>	17
<i>Tabela 3: Analiza interesnih grupa i zahtjevi u vezi s komunikacijom</i>	20

Skraćenice

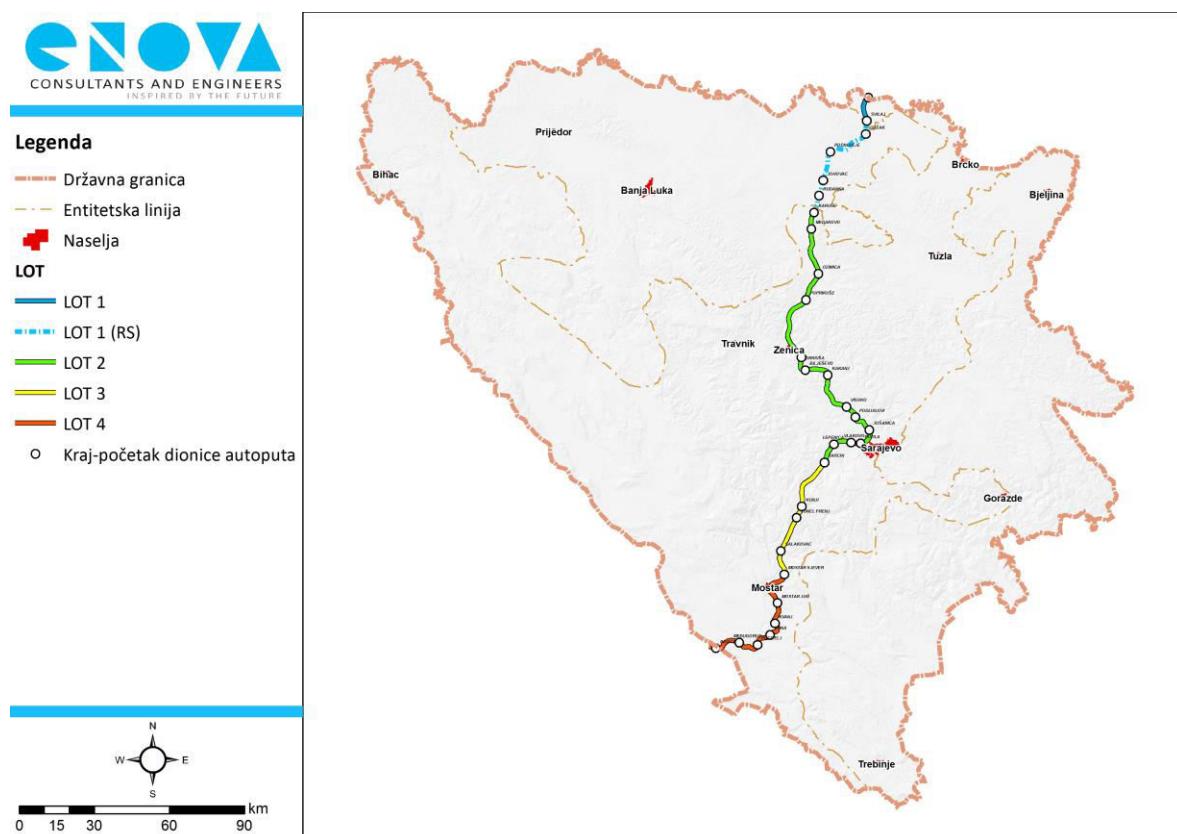
BiH	Bosna i Hercegovina
EBRD	Europska banka za obnovu i razvoj
EBRD ESP	Okolišna i društvena politika EBRD-a
SUO	Studija utjecaja na okoliš
SPUOD	Studija o procjeni utjecaja na okoliš i društvo
ODAP	Okolišni i društveni akcioni plan
FBIH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMOiT	Federalno ministarstvo okoliša i turizma
JPAC	JP Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine
OOZP	Okvir za otkup zemljišta i preseljenje
MZ	Mjesna zajednica
NVO	Nevladina organizacija
NTS	Netehnički sažetak
OPP	Osobe pogodjene projektom
JIP	Jedinica za implementaciju projekta
PZ	Provedbeni zahtjev
PUZS	Plan uključivanja zainteresiranih strana

1 UVOD

1.1 Opis i kontekst Projekta

Uvod

Javno preduzeće Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine (Preduzeće ili „JPAC“), društvo sa ograničenom odgovornošću koje je u cijelosti u vlasništvu Federacije Bosne i Hercegovine (FBIH), radi na izgradnji autoceste koja je dio transeuropskog Koriđora Vc koji povezuje Budimpeštu (Mađarska) i luku Ploče (Hrvatska). Ukupna dužina Koriđora Vc u FBIH je oko 335 km, od kojih je oko 100 km već izgrađeno i pušteno u promet. Trasa Koriđora je podijeljena na četiri LOT-a, kao što se može vidjeti na karti u nastavku.

Slika 1: LOT-ovi Koriđora Vc u Bosni i Hercegovini

Europska banka za obnovu i razvoj („EBRD“) razmatra obezbiđenje finansijskih sredstava koja će koristiti JPAC za izgradnju nove dionice autoceste dužine **14,2 km¹** od petlje Mostar sjever do petlje Mostar jug na Koriđoru Vc (LOT 4).

Kratak opis projekta

Dionica autoceste Mostar sjever-Mostar jug dužine **14,2²** km počinje 500 m prije petlje Mostar Sjever u naselju Kutilivač, istočno od Vrapčića, a završava neposredno prije petlje Mostar jug³ u blizini Aerodroma

¹ Iako se u projektnom zadatku navodi da je dužina dionice 15,4 km, tokom sastanka održanog sa predstavnicima JPAC, potvrđeno je da je zvanična dužina ove dionice 14,2 km.

² Iako se u projektnom zadatku navodi da je dužina dionice 15,4 km, tokom sastanka održanog sa predstavnicima JPAC, potvrđeno je da je zvanična dužina ove dionice 14,2 km.

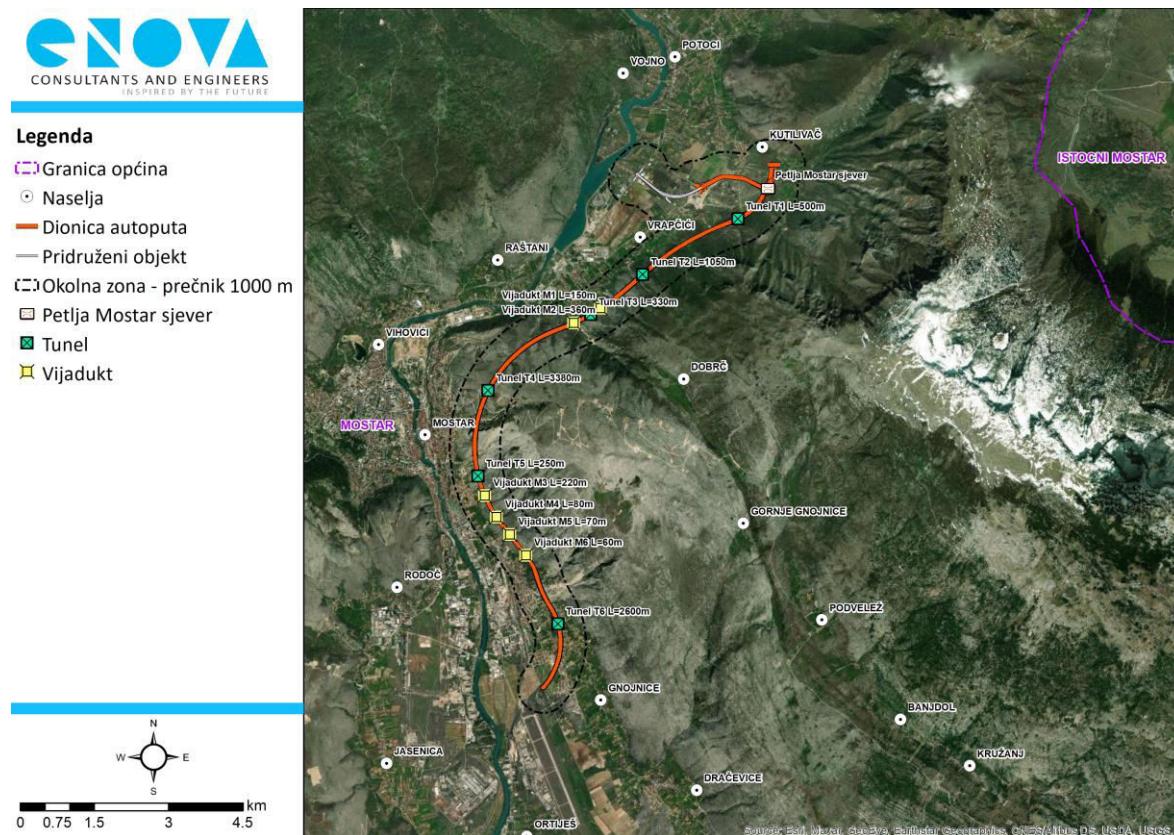
³ Petlja Mostar jug je dio poddionice Mostar jug-Tunel Kvanj

Mostar. Nakon petlje Mostar sjever, trasa se pruža prema naselju Suhı Do gdje je pomaknuta prema istoku („brdo“), kako bi se izbjegle kuće.

Nakon Suhog Dola, dionica ulazi u najduži tunel ove dionice, Oštri rat ($L=3.380$ m) kojim skreće na jug zaobilazeći grad Mostar. U predjelu istočno od Luke trasa izlazi iz tunela i obroncima iznad naselja pruža se prema jugu. Dosta izborani reljef u dijelu između Oštrog rata i Gnojnice prolazi sa više manjih vijadukata i tunela. Kroz područje naselja Kočine prolazi tunelom ($L=2.600$ m) te nakon tunela Kočine trasa se spušta prema petlji Mostar jug.

Dionica završava neposredno prije petlje Mostar jug, kojom se veže na cestu M6.1 istočno od Aerodroma Mostar. Ova lokacija omogućuje direktnu vezu grada Mostara, aerodroma i zapadne Hercegovine preko planirane južne obilaznice grada na autocestu na Koridoru Vc.

Na ovoj dionici ukupna dužina tunela iznosi 8.110 m, a vijudakata 940,00 m. Trasa prolazi uglavnom brdovitim terenom sa značajnim prostornim ograničenjima, pa se izmjenjuju usjeci i nasipi sa većim brojem objekata. Dionica autoceste je prikazana na slici 2 u nastavku.

Slika 2: Dionica autoceste od petlje Mostar sjever do petlje Mostar jug na Koridoru Vc

Koristi od Projekta

Ključne koristi ovoga Projekta su:

- Unaprijeđen pristup turističkim centrima, vjerskim, rekreacijskim, ugostiteljskim i zdravstvenim ustanovama
- Unaprijeđena sposobnost zajednica da privuku nove poslovne investicije i ekonomski razvoj kao rezultat poboljšanog pristupa regionalnoj transportnoj infrastrukturi
- Unaprijeđenje usluga prevoza (skraćivanje vremena putovanja ljudi kao i vremena transporta robe), što će poboljšati životne i radne uslove lokalnih zajednica
- Smanjenje prometa na lokalnim cestama, što može imati pozitivan utjecaj u pogledu kvaliteta zraka, buke, dakle bolji uvjeti života.

Kategorizacija Projekta

Dionica autoseste dužine 14,2 km od petlje Mostar sjever do petlje Mostar jug označena je kao projekat A kategorije u skladu s okolišnom i društvenom politikom EBRD-a (2014)⁴.

1.2 Cilj i opseg Plana uključivanja zainteresiranih strana

Plan uključivanja zainteresiranih strana (PUZS) je izrađen od strane JPAC-a kako bi se ostvarila jasna komunikacija sa svim pogođenim zainteresiranim stranama, te će se isti provoditi kroz cijeli ciklus Projekta.

Cilj ovog Plana je da unaprijedi i olakša postupak odlučivanja u vezi sa Projektom i omogući pravovremeno aktivno učešće svih interesnih grupa, te da im osigura mogućnost da izraze svoje mišljenje i pitanja od značaja koja mogu utjecati na projektne odluke. Shodno tome, cilj Plana je da unaprijedi uključivanje interesnih grupa tokom cijelog trajanja Projekta, kao i da se takvo uključivanje provede u skladu za nacionalnim zakonima i zahtjevima EBRD-a.

Ovaj Plan će biti ažuriran po potrebi.

⁴ Prema EBRD-u, projekat se svrstava u A kategoriju ukoliko bi mogao rezultirati potencijalno značajnim i različitim negativnim budućim okolišnim i/ili društvenim uticajima, te zbog toga zahtjeva procjenu okolišnog i socijalnog uticaja.

2 PROPISANI USLOVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA

2.1 Zahtjevi nacionalne legislative

Kao javno preduzeće, JPAC je dužan primjenjivati odredbe *Zakona o slobodi pristupa informacijama u FBiH*⁵, tj. da omogući pristup informacijama svim interesnim grupama, uključujući svako fizičko ili pravno lice. Također u okviru svojih mogućnosti, dužan je da primjenjuje sve potrebne mjere za pružanje pomoći fizičkim ili pravnim licima koja traže ostvarenje svojih prava.

Također je potrebno, u skladu sa *Zakonom o javnim preduzećima u FBiH*⁶, da djeluje u skladu sa principom slobodnog pristupa informacijama i javno objavljuje na svojoj web stranici sve informacije u vezi sa svojim radom, organizacijom i finansijskim upravljanjem.

Pored toga, *Zakonom o zaštiti okoliša FBiH*⁷ propisano je da svaka osoba i svaka organizacija moraju imati odgovarajući pristup informacijama koje se odnose na okoliš, a kojima raspolažu organi uprave, uključujući i informacije o opasnim materijama i aktivnostima u njihovim zajednicama, te da im mora biti omogućeno učešće u procesu donošenja odluka. Ovim zakonom se uređuje i postupak izrade Studije utjecaja na okoliš (SUO) i propisuje da se javna rasprava mora organizirati za projekte koji zahtijevaju SUO. Studija uticaja na okoliš (SUO) mora biti dostupna javnosti, a primjerak se šalje nadležnim organima i drugim zainteresiranim stranama sa rokom od 30 dana za dostavljanje komentara, nakon čega se organizira javna rasprava, a javnost se poziva putem štampanih (ili elektronskih) medija/radija/TV-a, najmanje 15 dana unaprijed. Javni prijedlozi i komentari mogu se dostaviti Federalnom ministarstvu okoliša i turizma u pisnom obliku u roku od 15 dana od dana javne rasprave. Okolišna dozvola (OD) se izdaje nakon revizije procjene uticaja na okoliš i uzimaju se u obzir svi relevantni komentari primljeni od zainteresiranih strana. Okolišna dozvola se izdaje nakon revidiranja SUO i nakon razmatranja svih relevantnih komentara koje dostave zanteresirane strane⁸.

U skladu sa *Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za izradu dokumenata prostornog uređenja*⁹, sudjelovanje javnosti se mora osigurati u svim fazama pripreme i izrade dokumenata prostornog uređenja. Nosioci pripreme su obavezni izraditi Program uključivanja javnosti, kojim se precizno definiraju načini uključivanja javnosti u svim fazama. Nadalje, dokumentacija prostornog uređenja mora sadržavati dokaz o provedenom postupku javnih konsultacija, kao što su zapisnici sa javnih rasprava itd.

Također, u skladu sa *Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH*¹⁰, Federalno ministarstvo prostornog uređenja je obavezno, prije izdavanja građevinskih dozvola, omogućiti javni uvid u Glavni projekat, te informisati javnost putem javnog oglasa. Javnost ima 15 dana na raspolaganju za dostavljanje eventualnih komentara.

Nadalje, Bosna i Hercegovina je 2008. godine pristupila **Aarhuškoj konvenciji o pristupu informacijama, učeštu javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u okolišnim pitanjima**. Aarhuška konvencija garantuje javnosti prava u vezi sa pristupom informacijama, sudjelovanju javnosti i pristupom pravosuđu tokom procesa donošenja odluka od strane organa javne vlasti u vezi sa okolišem na lokalnom, državnom i prekograničnom nivou. Član 2(c) Konvencije propisuje da se Konvencija odnosi ne samo na organe vlasti na svim nivoima, već i na sva „druga fizička i pravna lica koja imaju javne odgovornosti ili funkcije, ili pružaju javne usluge, u vezi s okolišem, pod kontrolom [tijela vlasti].” U skladu s Konvencijom, JPAC je obvezan da:

- **Odgovara na zahtjeve javnosti za pribavljanje okolišnih informacija** (bilo koji član javnosti može

⁵ Službeni novine FBiH, broj: 32/01

⁶ Službene novine FBiH, broj: 81/08

⁷ Službene novine FBiH, broj: 15/21

⁸ Budući da zahtjev za okolišnu dozvolu za ovu dionicu još nije podnesen, zakonski obavezna javna rasprava još uvijek nije organizirana.

⁹ Službene novine FBiH, broj: 63/04, 50/07 i 84/10

¹⁰ Službene novine FBiH, broj: 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10

zahtijevati informacije, bez obzira na državljanstvo, nacionalnost ili mjesto boravka)

- **Redovno prikupljati i javno objavljivati okolišne informacije** i obavještavati javnost da su informacije dostupne; obezbijediti informacije u vanrednim situacijama.

2.2 Zahtjevi EBRD-a

EBRD je usvojio sveobuhvatan niz konkretnih Provedbenih zahtjeva (PZ) koje projekti trebaju ispuniti. PZ 10 (*Objavljivanje informacija i uključivanje interesnih grupa*) Okolišne i društvene politike EBRD-a naglašava važnost javnog i transparentnog angažmana između klijenta, radnika, lokalnih zajednica koje su neposredno pogođene projektom i drugih interesnih grupa kao ključni element dobre međunarodne prakse i društvene odgovornosti. Uključivanje interesnih grupa podrazumijeva njihovo utvrđivanje i analizu, planiranje uključivanja interesnih grupa, objavljivanje informacija, konsultacije i učešće, žalbeni mehanizam te redovno izvještavanje relevantnih aktera.

U skladu sa PZ 10, klijenti su dužni izraditi i provesti Plan uključivanja zainteresiranih strana koji odgovara prirodi i opsegu rizika, utjecajima i razvojnoj fazi projekta, i provoditi uključivanje interesnih grupa na osnovu osiguranja uvida u blagovremene, relevantne, razumljive i pristupačne informacije lokalnim zajednicama koje su direktno pogođene projektom i drugim relevantnim interesnim grupama.

EBRD-ova Okolišna i društvena politika sadrži specifične zahtjeve za objavljivanje i konsultacije za projekte "Kategorije A" (tj. projekti koji bi mogli imati potencijalno značajne negativne buduće utjecaje na životnu sredinu i/ili društvo, a koji ne mogu lako biti identifikovani). Postupak provedbe procjene utjecaja na okoliš i društvo uključuje javno objavljivanje informacija i postupak konsultacija kako je navedeno u PZ 10. U slučajevima kada je dogovoren Okolišni i društveni akcioni plan između EBRD-a i klijenta, klijent je dužan objaviti taj plan zainteresiranim stranama. Klijent je obavezan držati procjenu utjecaja na okoliš i društvo u javnom domenu tokom cijelog trajanja projekta, ali se isti može povremeno mijenjati, dopunjavati informacijama, ili arhivirati po završetku projekta, uz to da po zahtjevu bude blagovremeno dostupan.

Klijent je u obavezi da podnosi redovne izvještaje interesnim grupama o rezultatima u provedbi okolišne i socijalne politike, u vidu zasebne publikacije, ili na svojoj internet stranici. Ovi izvještaji trebaju biti u formatu koji je dostupan pogođenim zajednicama i učestalom podnošenju izvještaja treba biti razmjerna pitanjima od važnosti koje postave pogođene zajednice, a najmanje na godišnjem nivou.

U skladu s EBRD-ovom Politikom pristupa informacijama (PPI) (2019), EBRD je posvećena promovisanju održivog razvoja u svim svojim investicijama, kao ključnog doprinosa ekonomskoj tranziciji. U skladu sa tim, svi projekti EBRD-a moraju biti usklađeni sa EBRD-ovom Okolišnom i društvenom politikom, čime se osigurava usklađenost svih okolišnih i socijalnih praksi projekata Banke sa standardima. Pored toga, Banka je prema odredbama svoje Politike pristupa informacijama dužna javno objaviti informacije o projektima, što pojačava transparentnost i odgovornost, pozitivno utiče na razgovore sa akterima koji su pod utjecajem projekta i pospješuje dobro upravljanje. Navedene obaveze Banke dodatno su potvrđene EBRD-ovim Nezavisnim mehanizmom odgovornosti u realizaciji projekata <https://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance/project-complaint-mechanism/pcm-evolution.html>. Svrha Mehanizma je olakšati rješavanje socijalnih i ekoloških pitanja i pitanja vezanih za javno objavljivanje među zainteresovanim stranama u projektu i utvrditi da li je Banka usklađena sa svojom Okolišnom i društvenom politikom i sa odredbama Politike pristupa informacijama, koje se odnose na projekte. Za projekte „A“ kategorije, PPI uz obavezu klijenata da objavljaju informacije prema Okolišnoj i društvenoj politici, Banka je dužna učiniti dostupnim i procjene okolišnih i društvenih utjecaja na svojoj internet stranici, u sjedištu u Londonu i u relevantnom Rezidentnom uredu u trajanju od najmanje 120 kalendarskih dana prije razmatranja projekta od strane Upravnog odbora EBRD-a za projekte javnog sektora.

3 DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI NA UKLJUČIVANJU ZAINTERESIRANIH STRANA

Javne konsultacije tokom izdavanja okolišne dozvole

JPAC je proveo lokalnu Studiju utjecaja na okoliš za cjelokupnu trasu Koridora Vc (podijeljeno u četiri LOT-a s pratećim studijama utjecaja na okoliš). Projektna dionica koja se razmatra za financiranje je dio rubnog dijela LOT-a 4 Mostar sjever-Južna granica. Odluke o utvrđivanju opsega za ova četiri LOT-a donesene su 2005. godine, dok su studije procjene uticaja na okoliš konačno odobrene 2007. godine. Javne rasprave provedene su u dvije faze: (i) nakon Opsega procjene utjecaja na okoliš i društvo i (ii) nakon završnog izvještaja o Studiji utjecaja na okoliš. U obje faze dokumenti su bili javno objavljeni u trajanju od 30 dana. Organizirane su javne rasprave u općinama duž koridora, uključujući Mostar i Čapljinu (LOT 4). Nisu zabilježene značajnije žalbe građana u vezi s okolišnim i socijalnim pitanjima na projektnoj dionici. Međutim, na osnovu Studije utjecaja na okoliš za LOT 4 izdate su samo okolišne dozvole za dionice Počitelj-Zvirovići, Zvirovići-Kravice i Kravice-Bijača. Dodatno, nedavno je izdata okolišna dozvola za dionice Tunel Kvanj-Buna, Buna-Počitelj i Mostar jug-tunel Kvanj. Okolišna dozvola nije izdata za dionice Mostar sjever-Mostar jug i Mostar jug-Tunel Kvanj.¹¹

Budući da zahtjev za okolišnu dozvolu za ovu dionicu još nije podnesen, zakonski obavezna javna rasprava još uvijek nije organizirana.

Javne konsultacije tokom postupka prostornog planiranja

Prostorni plan FBiH 2008-2028

Javne rasprave provedene su i u 2012. godini u vezi s novim Prostornim planom FBiH 2008-2028 (koji je još uvijek u parlamentarnoj proceduri). Federalno ministarstvo prostornog planiranja, u ime predlagачa Prostornog plana (Vlada FBiH), organiziralo je javnu raspravu u trajanju od 60 dana, od 15. februara 2012. do 15. aprila 2012. godine. Javna rasprava bila je organizirana u svakom kantonu, a glavna javna rasprava organizirana je u Sarajevu 16. aprila 2012. godine. Informacija o javnoj raspravi dostavljena je Federalnoj novinskoj agenciji (FENA), te objavljena u dnevnim novinama (Dnevni avaz i Oslobođenje).

Prema Izvještaju o konsultacijama preduzetim tokom izrade Prostornog plana FBiH 2008-2028., u Mostaru je 13. marta 2012. godine održan javni konsultativni sastanak. Sporna pitanja u vezi sa Koridorom Vc nisu relevantna za projektni dio koji je obuhvaćen ovim Planom.

Prostorni plan područja posebnih obilježja od značaja za FBiH – "Autocesta na Koridoru Vc"

Prvobitni tekst Prostornog plana za autocestu na Koridoru Vc u FBiH pripremljen je 2010., ali zbog protivljenja lokalnih zajednica nije obuhvatio dionice u Blagaju i Počitelju. Stoga je Parlament FBiH donio odluku da provede dodatna istraživanja i razmotre alternativna rješenja za ovu dionicu u roku od 6 mjeseci. U 2011. godini nacrt izmijenjenog Prostornog plana je stavljen na javni uvid u svrhu javnih konsultacija. Održane su dvije javne rasprave:

- javna rasprava u Mostaru (Novembar 2011.), organizovana od strane Federalnog ministarstva prostornog planiranja, i
- javna rasprava u Sarajevu (Novembar 2011.), organizovana od strane Parlamentarne skupštine BiH (Komisija za saobraćaj i komunikacije).

Plan je zatim usvojio Parlament FBiH, a službeno je objavljen u decembru 2017. godine.

Zahtjevi lokalnih zajednica Gnojnice i Opine

¹¹ JPAC je podnio zahtjev za okolišnom dozvolom FMOiT-u za Mostar Jug-Tunel Kvanj u julu 2020.

Lokalne zajednice Gnojnice i Opine¹² zatražile su od JPAC-a izgradnju lokalne infrastrukture kao naknadu za izgradnju autoceste. Popis njihovih zahtjeva prikazan je u tabeli u nastavku i prema dobijenim informacijama iz JPAC-a, svi njihovi zahtjevi će biti uvaženi.

Tabela 1: Zahtjevi lokalnih zajednica Gnojnice i Opine za lokalnom infrastrukturom

Vrsta infrastrukturnih radova	Tražena infrastruktura
Rekonstrukcija lokalnih cesta	<p>Magistralna cesta M6.1 od petlje Južna obilaznica Mostar (lokalitet FIS) do raskrsnice Blagaj-Nevesinje (uključujući kružni tok na raskrsnici Blagaj-Nevesinje) i nastavak prema Blagaju sve do ulaza u Blagaj L=6.570 m:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odvodnja oborinskih voda sa ceste ▪ Izrada zelenog pojasa i pješačke staze sa jedne strane u naseljenim cjelinama ▪ Rasvjeta ▪ Izrada zelenog pojasa i biciklističke staze sa druge strane u cijeloj dužini ▪ Presvlačenje asfaltnog kolovoza u cijeloj dužini <p>Cesta br. 1 Hroma Ljut-Vrba $L_{ukupno}=2.280$ m:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odvodnja oborinskih voda sa ceste ▪ Asfaltiranje ceste širine 5.5 m ▪ Izgradnja ivičnjaka i pješačkih staza sa obje strane ceste u cijeloj dužini <p>Cesta br. 2 Gorica-Miletinci $L_{ukupno}=1.330$ m:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pripremni i zemljani radovi ▪ Asfaltiranje ceste širine 5.5 m ▪ Odvodnja oborinskih voda sa ceste ▪ Izrada ivičnjaka i pješačke staze sa jedne strane ceste ▪ Rasvjeta <p>Mreža saobraćajnica br. 3 kroz naselje Gorica $L_{ukupno}=860$ m:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pripremni i zemljani radovi ▪ Asfaltiranje ceste širine 5.5 m ▪ Odvodnja oborinskih voda sa ceste ▪ Rasvjeta <p>Cesta br. 4 Gorica (od Džamije)-Gnojnice $L_{ukupno}=760$ m:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pripremni i zemljani radovi ▪ Asfaltiranje ceste širine 5.5 m ▪ Odvodnja oborinskih voda sa ceste ▪ Izrada ivičnjaka i pješačke staze sa jedne strane ceste ▪ Rasvjeta <p>Cesta br. 5 Opine-Naselje Bruci L=800 m:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pripremni i zemljani radovi ▪ Asfaltiranje ceste širine 5.5 m ▪ Odvodnja oborinskih voda sa ceste ▪ Izrada ivičnjaka i pješačke staze sa obje strane ▪ Rasvjeta
Vodosnadbijevanje i otpadne vode	<p>Primarna i sekundarna mreža fekalne kanalizacije u naseljima Bruci, Gorica, Kočine</p> <p>Rekonstrukcija glavne vodovodne cijevi sa spojevima na bočnu mrežu od spoja na LJ/Ž cjevovod za Mostar DN 500mm (kod objekta FIS) do raskrsnice puta za Gnojnice i Blagaj</p>

Konsultacije sa nevladinim organizacijama (NVO)

Udruga za zaštitu fortifikacija „Werk“ je u januaru 2017. godine poslala pismo¹³ JPAC-u koje sadrži lokacije svih Austrougarskih tvrđava iz XIX stoljeća u Mostaru. Neke od ovih tvrđava se nalaze blizu naselja Opine.

¹² Zahtjev lokalnih zajednica Gnojnice i Opine, Grad Mostar, pripremljeno 18. marta 2020., JPAC primilo 25. marta 2020.
Broj JPAC 05-2263/20.

¹³ Pismo Udruge za zaštitu fortifikacija “Werk” 31. januar 2017., JPAC primilo 01. februara 2017. Broj reference: 7/17

Pismo sadrži zahtjev za JPAC u kojem se navodi da treba obratiti pažnju kako bi se izbjegla sva moguća razaranja i negativni utjecaji na tvrđave.

4 UKLJUČIVANJE ZAINTERESIRANIH STRANA TOKOM FAZE UTVRĐIVANJA OPSEGA PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ I DRUŠTVO

Javna rasprava nije organizovana za Opseg procjene utjecaja na okoliš i društvo zbog COVID-19 restriktivnih mjera. Umjesto toga, održano je nekoliko manjih konsultacija i sastanaka sa ključnim zainteresiranim stranama u fazi utvrđivanja opsega procjene na okoliš i društvo:

- **Trima ekološkim nevladinim organizacijama (NVO)**
- **Predstavnicima Mjesnih zajednica (MZ) Vrapčići, Gnojnice i Bijelo Polje**
- **Relevantnim ministrima i nadležnim organima.**

Konsultacije sa trima nevladinim organizacijama (NVO)

Konsultant je obavio konsultacije sa trima ekološkim nevladinim organizacijama tokom razvoja ovog Plana kako bi se ispitalo da li su vršena istraživanja flora i faune u području interesa za dionicu Mostar sjever-Mostar jug. Udruženje za biološka istraživanja i zaštitu prirode – BIO.LOG i Ornitološko društvo „Naše ptice“ izvijestili su da nisu provedena istraživanja u interesnom području projekta. Udruženje studenata biologije u BiH izvijestilo je o jednom istraživanju flore i faune na Rujištu, koje se nalazi izvan interesnog područja projekta te u područjima smještenim u podnožju planine Velež. Prema rezultatima ovog istraživanja, u podnožju planine Velež se ne nalaze značajne prirodne vrijednosti. Zbog navedenog, nijedna inicijativa za zaštitu ovog područja nije podnesena nadležnim vlastima.

Konsultativni sastanci sa predstavnicima mjesnih zajednica (MZ) Vrapčići, Gnojnice i Bijelo Polje

Pored navedenih javnih konsultacija, konsultant je tokom izrade ovog Plana organizovao konsultativne sastanke sa predstavnicima mjesnih zajednica (MZ) Vrapčići, Gnojnice i Bijelo Polje. Sastanci sa MZ Vrapčići i Gnojnice su održani 4. septembra 2020, na kojima su prisustvovala dva predsjednika MZ Vrapčići i Gnojnice, dok je sastanak za predsjednikom MZ Bijelo Polje održan 25. septembra 2020. Ključne teme o kojima se razgovaralo tokom ovih sastanaka odnosile su se na izvore vode koje stanovnici koriste, korištenje zemljišnih parcela i puteva, korištenje ekosistemskih usluga, izdržavanje lokalnog stanovništva, lokacije škola, zdravstvenih ustanova i groblja na teritoriji ove dvije MZ, upoznatost sa projektom i zabrinutost u vezi sa uočenim projektnim rizicima i utjecajima.

Glavne zabrinutosti u vezi sa uočenim Projektnim rizicima i utjecajima koje su tokom procesa konsultacija izvijestili predstavnici tri MZ su:

- utjecaji miniranja tokom aktivnosti gradnje tunela
- zabrinutosti u vezi sa kvalitetom vode
- povećano nivo buke
- pogoršanje kvalitete zraka
- preklapanje sa lokalnim putevima
- preklapanje sa postojećim sistemom za snabdijevanje vodom.

Navedene zabrinutosti su dalje procijenjene u SPUOD paketu, osim utjecaja miniranja koji trenutno ne mogu biti biti procijenjeni zbog činjenice da projektna dokumentacija nije dostupna.

Konsultacije sa ministarstvima i nadležnim organima

Tokom faze utvrđivanja opsega procjene utjecaja na okoliš i društvo Projekta, konsultant se obratio Federalnom ministarstvom okoliša i turizma (FMOiT) i Zavodu sa prostorno uređenje Grada Mostara.

Ključne teme sa FMOiT-om odnosile su se na proglašenje novih zaštićenih područja u FBiH i inicijativa za zaštitu duž dionice autoceste Mostar Sjever-Mostar Jug. Prema predstavniku FMOiT-a, nisu predviđene

inicijative za proglašenje zaštićenih područja za interesno područje projekta niti za šire područje uz dionicu autoceste.

Konsultant se savjetovao sa Zavodom za prostorno uređenje Grada Mostara u vezi lokacije deponije otpada na kojem će se odlagati višak zemljyanog materijala nastalog tokom izgradnje dionice autoseste Mostar sjever-Mostar jug. Predstavnici Zavoda za prostorno uređenje Grada Mostara su se složili sa predloženim lokacijama za deponije građevinskog materijala, međutim predložili su dodatne sastanke kako bi se utvrdila najbolja lokacija za takvu namjenu tokom izrade projektne dokumentacije.

Pored spomenutih konsultacija, 24. oktobra 2020. je organizovan sastanak sa predstavnicima FMOiT-a iz Odjela za Okolišne dozvole. Konsultant je tokom ovog sastanka informisao predstavnike FMOiT-a o strukturi i sadržaju lokalne Studije utjecaja na okoliš koja će biti u skladu sa *Pravilnikom o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu* (Službene novine FBiH, br. 19/04). Konsultant je naveo da će lokalna Studija utjecaja na okoliš u osnovi biti identična engleskoj verziji Studije o procjeni utjecaja na okoliš i društvo (u skladu sa zahtjevima EBRD-a), međutim različita u načinu na koji su predstavljena poglavlja zbog strogih zahtjeva gore spomenutog Pravilnika. Predstavnici FMOiT-a su se složili sa predloženim sadržajem lokalne Studije utjecaja na okoliš. Dodatno, konsultant je informisao predstavnike FMOiT-a o rezultatima faze utvrđivanja opsega procjene utjecaja na okoliš i društvo i mogućim utjecajima na okoliš i društvenim aspektima.

5 PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESIRANIH STRANA

5.1 Uvod

S ciljem adekvatnog rješavanja potreba različitih grupa, osmišljeni su načini komunikacije i informisanja za sve identificirane interesne grupe u skladu sa njihovim potrebama. JPAC prepoznaće da konstruktivno i pravovremeno uključivanje interesnih grupa može osigurati uspjeh Projekta. Proces uključivanja bit će iskorišten kako bi se pribavili komentari i prijedlozi za razvoj Projekta, što može poboljšati dizajn Projekta i donijeti veće prednosti na lokalnom nivou.

Interesne grupe su identifikovane kako bi se riješilo pitanje potreba za konsultacijama. Zainteresirane strane uključuju osobe ili grupe koje su:

- neposredno i/ili posredno pogođene Projektom
- imaju određene interese vezane za Projekt i Projektne aktivnosti
- imaju mogućnost utjecaja na sam Projekt ili konačni ishod Projekta.

Sve zainteresirane strane koje nisu identificirane u ovoj fazi Projekta (tj. one koje se ne nalaze u tabeli 3, u poglavljju 5.5 ovog dokumenta) mogu direktno kontaktirati JPAC kako bi sebe i svoje potrebe predstavili s ciljem olakšavanja učinkovitije implementacije ovog Plana.

5.2 Odgovornost za implementaciju Plana uključivanja zainteresiranih strana

Potrebno je uspostaviti Jedinicu za implementaciju projekta (JIP) za ovu dionicu autoceste koja će biti odgovorna za implementaciju Projekta, uključujući implementaciju ovog Plana, pod nadzorom Zajmodavca. Viši stručni saradnik za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa lokalnim zajednicama je imenovan na korporativnom nivou (Odjel za studijsku dokumentaciju, socijalnu i okolišnu politiku unutar Službe za dokumentaciju) s ciljem da implementira sve aktivnosti u vezi sa uključivanjem interesnih grupa¹⁴. Ova osoba će biti odgovorna za provedbu Plana za uključivanje interesnih grupa tokom cijelog ciklusa projekta, te će biti zadužena za komunikaciju sa zajednicama. Također će djelovati kao kontakt osoba za upite i žalbe (vidjeti kontakt informacije u poglavlu 6 ovog Plana).

Svi izvođači radova koji su odgovorni za sprovedbu određenih Projektnih aktivnosti će također biti u obavezi implementirati relevantne odredbe ovog Plana (vidjeti Poglavlje 6 za više detalja). Zahtjevi u vezi sa mehanizmom za upravljanje žalbama će se definisati u tenderskoj dokumentaciji i ugovorima koji će se potpisati sa izvođačima radova.

5.3 Dostupni komunikacijski alati i resursi

JPAC komunicira sa javnošću putem svoje web stranice (www.jpautoceste.ba) i Facebook stranice, kao i putem elektronskih, digitalnih i štampanih medija (TV, novine, radio, internetski mediji). Web stranica se ažurira redovno i sadrži informacije o:

- djelovanju JPAC (planovi rada, finansijski i revizorski izvještaji, politike, mogućnosti javnih nabavki i odluke)
- napretku u vezi sa planiranjem, izgradnjom i radom Koridora Vc
- pitanjima u vezi sa otkupom zemljišta, zaštitom okoliša, kulturne baštine, sigurnosti, informacijama o naplati cestarine i saobraćaju

¹⁴ Pruža informacije zainteresiranim stranama o programu radova, budućim aktivnostima, potencijalnim učincima, te mjerama ublažavanja i upravljanja; prati efikasnost aktivnosti u pogledu angažovanja interesnih grupa; odgovoran je za bazu podataka o interesnim grupama i za upravljanje žalbama, itd.

- kontaktima
- programu društveno odgovornog poslovanja, itd.

Žalbe ili prijedlozi mogu se podnijeti direktno JPAC-u, putem internetskog obrasca, kao i putem kontakt podataka koji se nalaze na web stranici JPAC-a. Službeni mehanizam za podnošenje žalbi opisan je kasnije u ovom dokumentu, a data je i kopija obrasca za podnošenje žalbe (vidjeti poglavlje 6 za više detalja).

5.4 Planirana rješenja za davanje informacija i komunikaciju

JPAC namjerava provesti javne konsultacije i javno objavljivanje informacija koje će obuhvatiti glavna pitanja od važnosti za Projekat.

Dokumenti i informacije koje će se objaviti

JPAC namjerava objaviti sljedeću dokumentaciju i informacije u vezi sa Projektom:

- Ovaj Plan uključivanja zainteresiranih strana (PUZS)
- Opseg procjene utjecaja na okoliš i društvo
- Studija o procjeni utjecaja na okoliš i društvo (SPUOD) (uključujući Plan za upravljanje okolišem i društvom te monitoring (PUODM) i Tehničke priloge (uključujući staništa, floru, faunu i rezultate istraživanja)
- Lokalna studija utjecaja na okoliš (SUO), na temelju koje će Federalno ministarstvo okoliša i turizma izdati okolišnu dozvolu za ovaj projekt¹⁵
- Projektni obrazac za pritužbe ([Prilog A](#)) i Letak o pritužbama ([Prilog B](#))
- Okvir za otkup zemljišta i preseljenja (OOZP)
- Okolišni i društveni akcioni plan (ODAP)
- Procjena kritičnih staništa (PKS)
- Plan upravljanja biodiverzitetom (PUB)
- Netehnički sažetak okolišne i društvene procjene Projekta.

Navedeni dokumenti i informacije će ostati u javnom domenu tokom cijelog ciklusa trajanja Projekta.

Navedeni dokumenti će se objaviti na lokalnom jeziku (kao i na engleskom, ukoliko su dostupni) odmah po dostupnosti istih, na internet stranicama JPAC-a (www.jpautocese.ba), Grada Mostara (www.mostar.ba) i EBRD-a (www.ebrd.com).

Dokumenti će biti objavljeni na internet stranicama JPAC-a, Grada Mostara i EBRD-a tokom 120 kalendarskih dana prije razmatranja Projekta od strane Upravnog odbora EBRD-a, te će ostati javno dostupni tokom cijelog trajanja Projekta.

Uz to, štampane kopije dokumenata će biti dostupne na sljedećim lokacijama¹⁶:

1. Ured JPAC u Mostaru, Adema Buća 20, 88000 Mostar
2. Ured JPAC u Sarajevu, Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo
3. Grad Mostar, Hrvatskih branitelja 2, 88000 Mostar
4. EBRD ured u Sarajevu, Fra Andjela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo

¹⁵ Lokalna SUO nije identična engleskoj verziji Studije o procjeni utjecaja na okoliš i društvo. Ova dva dokumenta su u osnovi ista, ali nisu identična u načinu na koji su poglavlja predstavljena zbog strogih zahtjeva FBiH zakonodavstva u pogledu sadržaja za SUO.

¹⁶ Kancelarije JPAC-a u Mostaru i Sarajevu i Grada Mostara nisu bile zatvorene tokom perioda restrikcija povodom COVID-19 pandemije i očekuje se da će ostati otvoreni u narednom periodu, podložni lokalnim ograničenjima u vezi sa COVID-19 pandemijom. Kancelarija EBRD-a u Sarajevu je bila zatvorena za vrijeme perioda restrikcija u vezi COVID-a i očekuje se da će ostati zatvorena u narednom periodu. Međutim, štampane kopije dokumenata će biti dostupne na recepciji zgrade u kojoj se nalazi kancelarija EBRD-a (Fra Andjela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo). Dodatno, pismeno obaveštenje bit će objavljeno na vidljivom mjestu na ulazu u kancelariju EBRD-a u kojem će se navesti da su štampane kopije dokumenata dostupne na recepciji i biće napisani kontakt podaci osobe kojoj je potrebno poslati zahtjev kako bi se zaprimile elektronske verzije dokumenata.

Planirani sastanci

JPAC će zakazati i održati konsultativne sastanke sa predstavnicima različitih interesnih grupa, kako je detaljnije objašnjeno u nastavku.

Objavljivanje Opsega procjene utjecaja na okoliš i društvo i konsultacije

Nacrt Opsega procjene utjecaja na okoliš i društvo će biti objavljen na službenim web stranicama JPAC-a i Grada Mostara. Organizовано је неколико састанака за утврђивање опсега процјене утјека на околиш и društvo ради представљања Пројекта и главних утјека повезаних с Пројектом интересним групама и идентификованим зainteresiranim stranama, којима је пружена прилика да изразе забринутост. Наведени састани су организовани одвојено од разlicitim интересним групама (нпр. представницима мјесних јединица, надлежним властима и организацијама civilnog društva). Ови састани су организовани током септембра 2020. године.

Objavljivanje Studije o procjeni utjecaja na okoliš i društvo (SPUOD) i konsultacije

JPAC će zakazati i održati најмање један јавни консултативни састанак након објављивања горе наведених докумената SPUOD пакета. JPAC ће обавјестити све зainteresovane стране о тачном датуму, времену и месту одржавања састанка, најмање 7 дана унапријед (али по могућности и 2 недеље унапријед), објављивањем на следеће начине:

- putem službene web странице JPAC-a
- putem službene web странице Града
- putem локалних новина са високим тиражом у FBiH (*Dnevni Avaz* и *Dnevni list*).

Све доступне информације и документи о Пројекту ће бити доступни јавности најмање 2 недеље пре састанака. Уколико је потребно, биће одржани засебни састани да би се осигурало укључивање зainteresirаних страна према спољној рavnopravnosti.

На састанку, JPAC ће представити Пројекат, очекivane утјеке Пројекта и планиране мјере за ублажавање утјека. Такође ће прими повратне информације од локалних зainteresirаних страна у вези Netehničkog сајетка, Okolišnog i društvenog акционог плана и овог Плана. На састанцима ће такође бити објављене информације о оtkupu земљишта, procjeni biodiverziteta i planovima za osiguranje cestovne sigurnosti i pristupa.

Учесници ће моći iznijeti своја mišljenja i primjedbe u вези са Пројектом, као и предložiti moguća rješenja за спорна pitanja. Састани ће бити отворени за све зainteresirane стране, укључујући и становнике локалних јединица у близини пројекта. Nevladine организације ће добити обавјест о састанцима путем e-maila/telefona/pošte (po potrebi) и бит ће pozvane да prisustvuju.

Zaključci састанка ће бити usaglašeni tokom састанка и evidentirani. Svi opravdani коментари и prijedlozi ће бити узети у обзир и на odgovarajući начин riješeni. JIP ће objaviti sažeti izvještaj o svim postavljenim relevantnim pitanjima, укључujući i objašnjenja o prihvatanju ili odbijanju podnesenih prijedloga.

Pojedinačni konsultativni sastanci

Pored toga, pojedinačni konsultativni сastanci за određena pitanja могу се организирati на иницијативу JPAC-a, Grada Mostara или било које идентифициране зainteresovane групе/ pojedinaca.

Alternativni pristupi uzimajući u obzir restriktivne mјere u вези са pandemijom COVID-19

U slučaju da restriktivne mјере uzrokovanih pandemijom COVID-19 оstanu na snazi i utječu na mogućnost održavanja javnih konsultativnih сastanaka i pojedinačnih konsultativnih сastanaka predloženih u tabeli 2 u nastavku, primjeniti ће se drugačiji pristup što ће бити široko iskomunicirano putem društvenih medija i standardnih komunikacijskih kanala. Umjesto javnog konsultativnog сastanaka održat ће се online javna prezentacija, dok ће internetske i telefonske konsultacije zamijeniti pojedinačne сastanke. Ostat ће

mogućnost za pružanje pisanih povratnih informacija.

Tabela 2 u nastavku prikazuje sažetak svih zahtjeva u vezi sa uključivanjem zainteresiranih strana i objavljivanjem informacija.

Tabela 2: Rezime zahtjeva u vezi sa uključivanjem interesnih grupa i objavljivanjem informacija

Br.	Aktivnost	Vremenski raspored i drugi detalji	Odgovornost
1	<p>Osigurati da su sljedeći Projektni dokumenti objavljeni na internet stranicama JPAC-a i Grada Mostara:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ovaj Plan uključivanja zainteresiranih strana, ▪ Opseg procjene utjecaja na okoliš i društvo, ▪ Studija o procjeni utjecaja na okoliš i društvo (SPUOD), uključujući Plan za upravljanje okolišem i društvom te monitoring (PUODM)) i Tehničke priloge (uključujući staništa, rezultate istraživanja flore i faune) ▪ Lokalna Studija utjecaja na okoliš (SUO) ▪ Projektni obrazac za pritužbe i Letak o pritužbama ▪ Okolišni i društveni akcioni plan (ODAP) ▪ Okvir za otkup zemljišta i preseljenja (OOZP) ▪ Procjena kritičnih staništa (PKS) ▪ Plan upravljanja biodiverzitetom (PUB) ▪ Netehnički sažetak okolišne i društvene procjene Projekta <p>Odštampati i čuvati štampane kopije dokumenata u prostorijama JPAC (uredi u Mostaru i Sarajevu) i Gradu Mostaru</p>	<p>Sve dostupne projektne informacije i dokumenti će se objaviti čim prije moguće, na primjer najmanje 2 sedmice prije javnog sastanka</p> <p>Dokumenti će se javno objaviti na internet stranicama JPAC, Grada i EBRD-a tokom 120 kalendarskih dana prije razmatranja Projekta od strane Upravnog odbora EBRD-a, te će ostati javno dostupni tokom cijelog trajanja Projekta.</p> <p>Javnost će biti pozvana da pruži komentare i preporuke na nacrt SPUOD paketa.</p>	JIP/Viši stručni saradnik za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa mjesnim zajednicama i Gradom Mostarom
2	<p>Organizovati najmanje jedan javni konsultativni sastanak tokom pripreme Projekta (ali prije početka građevinskih radova) (<i>U slučaju mjera ograničenja u vezi sa pandemijom COVID-19 održat će se online javna prezentacija</i>)</p> <p>Podsticati slanje pismenih prijedloga i komentara</p> <p>Omogućiti pravovremeni uvid interesnim grupama u dokumente prije svakog sastanka (najmanje 2 sedmice ranije)</p>	Interesne grupe će biti informisane o tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja sastanaka, ali najmanje 7 dana unaprijed (po mogućnosti 14 dana unaprijed), kroz objavljivanje na internet stranicama JPAC i Grada Mostara, kao i putem lokalnih medija.	JIP/Viši stručni saradnik za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa mjesnim zajednicama
3	<p>Organizovati individualne konsultativne sastanke (<i>U slučaju mjera ograničenja u vezi sa pandemijom COVID-19 pojedinačni sastanci će se održati online i telefonskim putem</i>)</p>	Po potrebi ili na zahtjev JPAC, Grada ili bilo koje druge identificirane interesne grupe/pojedinaca	JIP/Viši stručni saradnik za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa mjesnim zajednicama
4	<p>Dokumentovati sva mišljenja, komentare i moguća rješenja u vezi s Projektom koja interesne grupe iznesu tokom konsultativnih sastanaka i iste adekvatno rješavati</p>	Kontinuirano	JIP/Viši stručni saradnik za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa mjesnim zajednicama

<i>Br.</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Vremenski raspored i drugi detalji</i>	<i>Odgovornost</i>
5	Objaviti informacije o obimu, vremenu i trajanju planiranih građevinskih radova, kao i svih eventualnih očekivanih prekida i nelagoda, putem internet stranica JPAC-a i Grada, te oglasnih ploča mjesnih zajednica (MZ)	2 sedmice prije početka građevinskih radova	JIP/Viši stručni saradnik za upravljanje na nivou lokacije i vezu sa mjesnim zajednicama i Gradom Mostarom
6	Objaviti informacije o napredovanju Projekta na internet stranici JPAC	Periodično	JIP

5.5 Identificirane interesne grupe i specifični zahtjevi u vezi s komunikacijom

Lista identificiranih zainteresiranih strana i specifični zahtjevi u vezi s komunikacijom su predstavljeni u tabeli 3 u nastavku. Specifični komunikacijski zahtjevi su u skladu s EBRD-ovom informativnom obavijesti o angažmanu interesnih grupa tokom trajanja mjera ograničenja u vrijeme pandemije COVID-19.

Tabela 3: Analiza interesnih grupa i zahtjevi u vezi s komunikacijom

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez mjera restrikcija u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi uzimajući u obzir restriktivne mjere u vezi sa pandemijom COVID-19		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
Osobe pogodjene Projektom <ul style="list-style-type: none"> Vlasnici / korisnici zemljišta na koje će izravno utjecati otkup zemljišta u sljedećim katastarskim općinama: Kutilivač (početak dionice) Vrapčići Mostar I Opine Gornje Opine Donje Gnojnice Donje (završetak dionice) 	Privatne zemljišne parcele koje treba otkupiti za potrebe Projekta.	<ul style="list-style-type: none"> Blagovremeno informisanje o aktivnostima u vezi otkupa zemljišta. Predstavljanje Okvira za otkup zemljišta i preseljenja (OOZP) i raspravljanje o svim pitanjima i problemima u vezi s otkupom zemljišta. Vodenje evidencije o zemljišnim parcelama koje su predmet otkupa zemljišta, vlasnicima/korisnicima i sporazumima. 	<ul style="list-style-type: none"> Nacrt Okvira za otkup zemljišta i preseljenja (OOZP) će biti objavljen na lokalnim jezicima i engleskom jeziku na službenim internet stranicama JPAC i Grada Mostara. Nacrt OOZP-a će biti dostupan i u prostorijama JPAC i Grada. JPAC će organizirati sastanke za konsultacije u gradskim prostorijama. Vlasnici zemljišta će biti kontaktirani ponaosob i informisani o utjecajima Projekta na njihovo zemljište. 	<ul style="list-style-type: none"> Nacrt OOZP-a će biti objavljen na lokalnim jezicima i engleskom jeziku na službenim internet stranicama JPAC i Grada Mostara. Nacrt OOZP-a će biti dostupan i u prostorijama JPAC i Grada. Letak sa kontaktnim podacima i načinu dostavljanja povratnih informacija se dostavlja od kuće do kuće. Vlasnici zemljišta će biti kontaktirani ponaosob telefonskim putem. 	<ul style="list-style-type: none"> Moguće da kratkoročni angažman ne dosegne do ugroženih ljudi. Tokom trajanja pandemije COVID-19, pogodeni poslovni subjekti (vlasnici zemljišnih parcela koji su pogodjeni) mogu biti zatvoreni što može dovesti do poteškoća u kontaktiranju od strane JPAC. 	<ul style="list-style-type: none"> Intervjui i diskusije jedan na jedan. Online i telefonski intervjui i diskusije.
Lokalno stanovništvo u blizini planiranog područja Projekta Dionica ceste će biti	Za vrijeme građevinskih radova, zajednice koje se nalaze u blizini planiranih građevinskih	Blagovremeno pružanje informacija o rizicima i poremećajima povezanim sa fazama	<ul style="list-style-type: none"> Javni konsultativni sastanci i individualni sastanci po potrebi Objavljivanje 	<ul style="list-style-type: none"> Objavljivanje podataka na internet stranicama JPAC i Grada 	<ul style="list-style-type: none"> Moguće da kratkoročni angažman ne dosegne do ugroženih ljudi. 	<ul style="list-style-type: none"> Ranjivi ljudi koji su identifikovani kroz razgovor sa lokalnim vlastima

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez mjera restrikcija u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi uzimajući u obzir restriktivne mjere u vezi sa pandemijom COVID-19		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
izgrađena u blizini nekih mostarskih naselja. Ta naselja su: Kutilivač, Vrapčići, Mazoljice, Opine, Koćine, Gnojnice, Bruci, Gorica.	radova mogu imati ograničeni pristup i smetnje povezane s povećanom bukom uslijed rada mašina, povećane prašine itd. Tokom faze rada, lokalni stanovnici potencijalno će biti pod utjecajem buke i emisije izduvnih plinova.	izgradnje i rada	podataka na oglasnim pločama u mjesnim zajednicama (MZ) o obimu, vremenu i trajanju planiranih radova i svim očekivanim smetnjama i neugodnostima.	<ul style="list-style-type: none"> Objavljivanje s fokusom na online metode, objave putem lokalnih sredstava informisanja radija / TV / novina Letak sa kontaktnim podacima i načinu dostavljanja povratnih informacija se dostavlja od kuće do kuće. Kontrolni pozivi ukoliko su dostupni kontakt podaci. 		<ul style="list-style-type: none"> Intervjui i razgovori licem u lice, pojedinačni intervjui ili internetski i telefonski razgovori i diskusije Angažman prije finalizacije tendera i prije izgradnje (mogu se utvrditi dodatna ublažavanja)
Grad i Mjesne zajednice: <ul style="list-style-type: none"> Grad Mostar, MZ Bijelo Polje, MZ Vrapčići, MZ Zalik, MZ Brankovac, MZ Luka II, MZ Gnojnice 	Zastupanje interesa mjesnih zajednica	Blagovremeno pružanje informacija o planiranim radovima, savjetovanja u vezi s pripremljenim planovima i dokumentacijom	<ul style="list-style-type: none"> Zvanična prepiska Javni konsultativni sastanci, te konsultativni sastanci mjesnih zajednica (MZ) po potrebi. 	<ul style="list-style-type: none"> Objavljivanje podataka na oglasnim pločama Grada i mjesnih zajednica Službeni e-mailovi i pismena pisma. 	Tokom trajanja pandemije COVID-19, uredi lokalne administracije i MZ-a nisu uvijek otvoreni	<ul style="list-style-type: none"> Intervjui i diskusije jedan na jedan. Online i telefonski intervjui i diskusije.
Relevantni nadležni organi, ministarstva, javne institucije, uključujući: <ul style="list-style-type: none"> Federalno ministarstvo okoliša i 	Izdavanje dozvola, saglasnosti i mišljenja u skladu s lokalnim zakonodavstvom, kontrola usaglašenosti sa lokalnim	Konsultacije s relevantnim državnim tijelima u vezi s aktivnostima Projekta u okviru postupaka izdavanja dozvola	U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom	<ul style="list-style-type: none"> Službeni e-mailovi i pismena pisma. 	Tokom trajanja pandemije COVID-19, mogu biti zatvoreni što može dovesti do poteškoća u kontaktiranju od strane	<ul style="list-style-type: none"> Intervjui i razgovori jedan na jedan ili telefonske diskusije. Online i telefonski intervjui i diskusije.

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez mjera restrikcija u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi uzimajući u obzir restriktivne mjere u vezi sa pandemijom COVID-19		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
turizma • Federalno ministarstvo prostornog planiranja • Agencija za vodno područje Jadranskog mora • BH-Gas d.o.o. • Javno preduzeće Elektroprivreda HZHB • Elektroprenos BH • Centar za uklanjanje mina u BiH	zakonodavstvom, upravljanje PRTR-om	Izvještavanje na osnovu zahtjeva nacionalnog zakonodavstva			JPAC.	
Zainteresovane nevladine organizacije (NVO) • Udruga za zaštitu fortifikacija „Werk“, • Udruženje za biološka istraživanja i zaštitu prirode - BIO.LOG, • Ornitološko društvo „Naše ptice“ • Udruženje studenata biologije u BiH Potencijalno zainteresovane međunarodne nevladine organizacije: Sve nevladine	Zainteresovane interesne grupe koje imaju veliki značaj za uspjeh Projekta, koji su zainteresovani za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi.	Omogućavanje blagovremenih informacija, komunikacije i konsultacija	<ul style="list-style-type: none"> • Javni konsultativni sastanci i individualni sastanci po potrebi • Objavljivanje podataka na internet stranicama JPAC i Grada Mostara • Direktna komunikacija putem e-pošte • Lokalni mediji / saopštenja za medije 	<ul style="list-style-type: none"> • Objavljivanje na internet stranicama JPAC i Grada Mostara • Objavljivanje s fokusom na online metode, objave putem lokalnih sredstava informisanja radija / TV / novina • Kontrolni pozivi ukoliko su dostupni kontakt podaci. 	Moguće da kratkoročni angažman ne dosegne do svih zainteresovanih nevladinih organizacija.	<ul style="list-style-type: none"> • Dodatno zainteresovane nevladine organizacije identifikovane putem diskusija sa lokalnim vlastima. • Intervju i diskusije jedan na jedan.

Identificirana interesna grupa	Konkretna pitanja ili interesi	Cilj komunikacije i uključivanja	Metode komunikacije i uključivanja (bez mjera restrikcija u vezi sa pandemijom COVID-19)	Alternativni pristupi uzimajući u obzir restriktivne mjere u vezi sa pandemijom COVID-19		
				Predložene metode (kratkoročno)	Ograničenja	Predložene alternativne metode (dugoročno)
organizacije koje nisu gore navedene imajuće priliku da izraze svoje mišljenje ili nedoumice tokom pripreme i implementacije Projekta.						
Zaposlenici JPAC-a i sindikati	Zainteresovane interesne grupe koje imaju veliki značaj za uspeh Projekta, a koji su direktno ili indirektno uključeni u planiranje i provedbu Projekta.	Blagovremeno pružanje informacija o planiranim aktivnostima Projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Interni komunikacijski kanali JPAC • Obuke po potrebi 	<ul style="list-style-type: none"> • Emailovi svim zaposlenicima • Virtualni sastanci • Video poruke • Webinari 	<ul style="list-style-type: none"> • Svi zaposlenici nemaju pristup e-mailu • Zaposleni mogu biti bolesni 	<ul style="list-style-type: none"> • Telefonski pozivi • Diskusije jedan na jedan • Online diskusije
Izvođači ili podizvođači za izgradnju, praćenje i nadziranje radova i njihovih zaposlenika		Propisivanje Projektnog kodeksa ponašanja i propisa o sigurnosti i zdravlju na radu, zahtjevima zaštite okoliša	<ul style="list-style-type: none"> • Informacije putem tenderske procedure i ugovora • Komunikacija putem nadzornih inženjera • Razgovori o alatima na gradilištima o relevantnim temama zaštite i zdravlja na radu • Mjesečni izvještaji o napretku radova koje treba da podnesu izvođači tokom građevinskih radova • Obuke po potrebi 	<ul style="list-style-type: none"> • Službeni e-mailovi i pismena pisma • Virtualni sastanci • Webinari 		

6 MEHANIZAM ZA ŽALBE

JPAC će uspostaviti Registar pritužbi i informisati sve interesne grupe o mehanizmu za žalbe tako što će ih upoznati sa postojanjem ovog registra, njegovim funkcijama, kontakt osobama i procedurama za dostavljanje pritužbi u pogodjenim područjima.

Projektni obrazac za pritužbe ([Prilog A](#)) će biti objavljen na službenoj internet stranici JPAC-a. Pored toga, Letak o pritužbama ([Prilog B](#)) će biti objavljen:

- na internet stranicama JPAC i Grada Mostara
- u uredima šest mjesnih zajednica (MZ) (MZ Bijelo Polje, MZ Vrapčići, MZ Zalik, MZ Brankovac, MZ Luka II i MZ Gnojnice) na čijim teritorijama je planirana izradnja dionice trase
- na gradilištu prije početka građevinskih radova.

Svi komentari ili pritužbe mogu se dostaviti JPAC usmeno (lično ili putem telefona) ili pismeno, dostavljanjem Obrasca za žalbe (lično, putem pošte, faksa ili elektronske poruke na adresu ili broj naveden u tekstu u nastavku), bez troškova za podnositelja žalbe. Također, žalbe se mogu podnosi anonimno ili bez upotrebe obrasca ako se želi.

Nakon početka građevinskih radova Obrazac za žalbu se može dostaviti i direktno izvođaču građevinskih radova, koji će sve pristigle žalbe i komentare bez odlaganja proslijediti JPAC-u kako bi JPAC mogao dalje postupati u skladu s žalbom/komentarom (tj. evidentirati, potvrditi prijem i odgovoriti na žalbe u dole navedenim rokovima). Izvođač će biti obavezan da zainteresovanim osobama preda Obrazac za žalbe, objasni mehanizam za žalbe zainteresovanom licu i popunjeni Obrazac proslijedi JPAC-u. Letak o žalbama bit će dostupan na gradilištu u svakom momentu, bez obzira da li je gradilište zatvoreno ili otvoreno. Letak će se plastificirati i postaviti na informativnoj tabli na gradilištu kako bi bio javno dostupan u svakom trenutku.

Sve žalbe će se evidentirati u Registrusu žalbi i dodijelit će im se broj, te će se izdati potvrda o prijemu u roku od pet radnih dana (dijagram sa prikazom postupka obrade pritužbi se nalazi u [Prilogu C](#)). Registar će imati sve neophodne elemente za razvrstavanje žalbi prema spolu osobe koja ju je dostavila kao i prema vrsti žalbe. Svaka žalba će biti evidentirana u Registar sa sljedećim informacijama:

- opis žalbe
- datum prijema pritužbe i datum slanja potvrde o prijemu pritužbe podnositelju
- opis preduzetih radnji (istraga, korektivne mjere, preventivne mjere), i
- datum rješavanja i okončanja/dostavljanja povratnih informacija podnositelju.

Ukoliko žalba nije dovoljno jasna, JPAC će pružiti pomoći i savjete u formulaciji/ponovnom pisanju žalbe kako bi žalba postala jasna, a što bi JPAC-u omogućilo donošenje kompetentne odluke u najboljem interesu osoba pogođenih projektom.

JPAC će preduzeti sve opravdane napore da po prijemu žalbe riješi problem na koji se žalba odnosi. Ukoliko JPAC nije u mogućnosti riješiti probleme neposrednom korektivnom mjerom, bit će određena dugoročna korektivna mjera. Podnositelj žalbe će biti obaviješten o predloženoj korektivnoj radnji i svemu što je uslijedilo nakon te radnje u roku od 20 radnih dana po slanju obavijesti o prijemu žalbe. Identificirat će se i poduzeti preventivne radnje s ciljem sprečavanja ponovnog javljanja istog problema u budućnosti, a o ovim preventivnim radnjama će se obavijestiti podnositelj žalbe.

Ukoliko JPAC nije u mogućnosti riješiti konkretan problem koji je postavljen putem ovog mehanizma, odnosno ukoliko nije potrebno preduzimanje mjera, dostaviti će iscrpno obrazloženje zašto problem nije riješen. Odgovor će također sadržati objašnjenje o tome kako osoba/organizacija koja je podnijela žalbu može nastaviti postupak ukoliko nije zadovoljna ishodom.

U svakom trenutku podnositelj pritužbe može koristiti druga pravna sredstva u skladu sa pravnim okvirom FBiH, uključujući formalnu tužbu sudu.

Za radnike je na raspolaganju zaseban žalbeni postupak.

Kontakt podaci za upite i žalbe:

Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine
Na pažnju: Kontakt osoba za pritužbe
Adresa: Adema Buće 20, 88000 Mostar
Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo
Tel: +387 36 512 300
Fax: +387 36 512 301
E-mail: prituzbe@jpautoceste.ba

7 MONITORING I IZVJEŠTAVANJE

Rezultati postupka uključivanja interesnih grupa će biti uključeni u Izvještaje o monitoringu projekta koje priprema JIP. Prvi izvještaj bit će sačinjen 3 mjeseca nakon početka Projekta, a kasniji izvještaji će biti pripremljeni na kvartalno tokom trajanja faze gradnje i na godišnjoj osnovi tokom rada. Izvještaji će sadržavati sljedeće informacije:

- Mjesto i vrijeme održavanja konsultativnih sastanaka, uključujući druge vrste aktivnosti na uključivanju interesnih grupa, uz podatke o broju učesnika
- Pitanja i probleme koji su postavljeni tokom konsultativnih sastanaka i informacije o načinu na koji je JIP razmatrao pitanja
- Broj i vrsta žalbi koje su primljene tokom izvještajnog perioda, uz naznaku o podnesenim, riješenim i završenim žalbama i da li su iste riješene u rokovima navedenim u mehanizmu za žalbe.

Pored toga, JIP će EBRD-u dostavljati godišnje izvještaje o okolišnim i društvenim pitanjima u kojima će biti naznačeni okolišni i društveni utjecaji, rezultati u oblasti zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, rezultati objavljivanja informacija i konsultacija i implementacija eksternih žalbenih mehanizama.

JIP će biti odgovoran za monitoring svih aktivnosti vezanih za uključivanje interesnih grupa u Projekat, osiguranje implementacije ciljeva i ažuriranje Plana uključivanja zainteresiranih strana, te podnošenje izvještaja EBRD-u.

8 Prilozi

A	Projektni obrazac za pritužbe
B	Prijedlog teksta za Letak o pritužbama
C	Dijagram toka za obradu pritužbi

A. Projektni obrazac za pritužbe

Referentni broj	
Ime i prezime (nije obavezno)	
☐ Želim podnijeti žalbu anonimno.	
☐ Zahtjevam da se moj identitet ne objavljuje bez moje saglasnosti.	
Kontakt podaci	☐ Poštom: Navedite adresu za dostavu pošte: <hr/> <hr/> <hr/> ☐ Putem telefona: _____ ☐ Putem e-maila
Preferred language of communication	☐ bosanski / srpski / hrvatski ☐ engleski (ukoliko je moguće)
Opis događaja na koji se žalba odnosi	Šta se desilo? Gdje se desilo? Osoba kojoj se desilo? Šta je posljedica problema?
Datum događaja / žalbe	
	☐ Događaj koji se desio jednom/žalba (datum _____) ☐ Desilo se više od jednom (Koliko puta? _____) ☐ U toku (problem koji trenutno postoji)
Šta biste željeli da se preduzme?	

Potpis: _____
 Datum: _____

Molimo pošaljite ovaj obrazac na adresu:
 Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine
 Na pažnju: Kontakt osoba za pritužbe
 Adresa: Adema Buća 20, 88000 Mostar
 Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo
 Tel: +387 36 512 300
 Fax: +387 512 301
 E-mail: prituzbe@jpautoceste.ba

B. Prijedlog teksta za Letak o pritužbama

JPAC nastoji da osigura da izgradnja dionice Mostar Sjever-Mostar Jug neće dovesti do negativnih utjecaja za one koji žive u blizini Projektne lokacije ili za druge zainteresirane strane koje potencijalno mogu biti pod utjecajem Projekta. Međutim, u slučaju bilo kakvih problema, željni bismo čuti vase nedoumice ili pritužbe koje možete imati u vezi s Projektnim aktivnostima.

Kakvu pritužbu mogu podnijeti?

Svi koji smatraju da projektne aktivnosti negativno utječu na njih, njihove zajednice ili njihovo lokalno okruženje mogu podnijeti pritužbu. Primjeri pritužbi mogu uključivati, ali nisu ograničeni na:

- Povećana buka, problemi s pristupom ili druge smetnje tokom građevinskih radova ili rada deponije;
- Zabrinutost u pogledu zdravlja i sigurnosti u zajednici, kao što je povećan saobraćaj kamiona na lokalnim putevima, oštećenje lokalnog puta ili neadekvatno upravljanje otpadom za vrijeme građevinskih radova;
- Zabrinutost o okolišu;
- Prakse koje ugrožavaju zdravlje, sigurnost i bezbjednost radnika koji rade na Projektu;
- Neadekvatno provođenje Plana uključivanja zainteresiranih strana koji je JPAC pripremio za Projekt.

Kako mogu podnijeti pritužbu?

Svako može uložiti žalbu JPAC (kontakt podaci su dati u nastavku) ili izvođaču radova bez bilo kakvih troškova, na sljedeće načine:

- a. usmenim putem (lično ili putem telefona)
- b. pismenim putem kroz ispunjavanje priloženog Obrasca za žalbe ili u nekoj drugoj formi po želji, te slanjem žalbe (ličnom dostavom, poštom, faksom ili e-mailom)

Kontakt podaci:

Autoceste Federacija Bosne i Hercegovine

Na pažnju: Kontakt osoba za pritužbe

Adresa: Adema Buća 20, 88000 Mostar

Hamdije Kreševljakovića 19, 71000 Sarajevo

Tel: +387 36 512 300

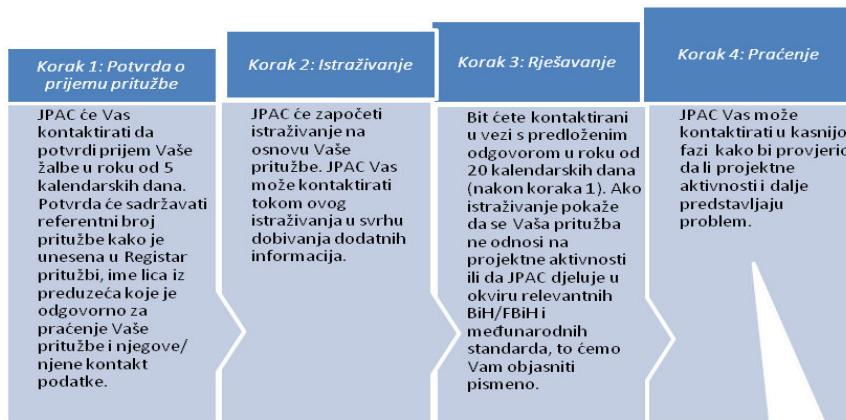
Fax: +387 36 512 301

E-mail: pritzube@jpautoceste.ba

Pritužbe se mogu podnijeti i anonimno. Osim toga, ako želite da vaša pritužba ostane povjerljiva, JPAC će osigurati da se vaše ime i kontakt detalji ne otkrivaju bez vašeg pristanka, a samo osobe koje su direktno uključene u razmatranje vaše žalbe će znati za vaše kontakt detalje. Ako nije moguće da tim u potpunosti istraži pritužbu bez otkrivanja vašeg identiteta ili sadržaja vaše pritužbe, vi ćete biti obaviješteni.

Kako će JPAC rješavati moju žalbu?

JPAC će preduzeti sljedeće korake da riješi vašu žalbu:

C. Dijagram toka za obradu pritužbi

